ВІДГУК

офіційного опонента Леськів Соломії Романівни

на дисертаційну роботу

Кунцьо Сергія Володимировича

на тему "Організація діяльності слідчого судді в контексті євроінтеграційних прагнень України", поданої до захисту на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.10 - судоустрій; прокуратура та адвокатура

1. Актуальність обраної теми

Актуальність дисертаційної роботи на тему "Організація діяльності слідчого судді в контексті євроінтеграційних прагнень України" зумовлена необхідністю вдосконалення організаційно-правових засад здійснення судового контролю на стадії досудового розслідування з урахуванням європейських стандартів правосуддя та сучасних викликів розвитку національної правової системи.

Особливого значення ця проблематика набуває в умовах євроінтеграційних процесів, реформування судової влади та дії правового режиму воєнного стану. Саме слідчий суддя відіграє важливу роль у забезпеченні законності процесуальних рішень, дотриманні прав і свобод людини, а також у підтриманні балансу між інтересами кримінального провадження та необхідністю захисту особи від необгрунтованого втручання у сферу її прав.

Водночас потребують подальшого наукового опрацювання питання оптимізації організації діяльності слідчого судді, удосконалення нормативного регулювання його повноважень та використання позитивного зарубіжного досвіду. У цьому контексті дисертаційне дослідження має вагоме теоретичне і практичне значення, оскільки спрямоване на вироблення науково обгрунтованих пропозицій щодо підвищення ефективності судового контролю та наближення

національних механізмів захисту прав людини до європейських правових стандартів.

Підтвердженням актуальності обраної теми дисертаційної роботи також є її зв'язок з комплексними науково-дослідними темами ЗВО "Львівський університет бізнесу та права": "Теоретико-методологічний фундамент правової реформи в Україні у світлі євроінтеграційних процесів" (номер державної реєстрації – 0121U111332), "Реалізація системного підходу у розвитку галузей права України" (номер державної реєстрації – 0121U111333), НДР "Судоустрій прокуратура та адвокатура в євроінтеграційному вимірі".

2. Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Достовірність висновків і рекомендацій дисертаційної роботи підтверджується використанням значного обсягу наукової літератури, українських та закордонних нормативно-правових документів щодо особливостей організації діяльності слідчого судді в сучасних умовах.

Дисертація вирізняється використанням загальнонаукових та спеціальних методів досліджень, взаємопов'язане використання яких забезпечило комплексне дослідження організаційних, правових та функціональних засад діяльності слідчого судді в умовах адаптації національної системи кримінальної юстиції до європейських стандартів правосуддя, серед яких: діалектичний метод (для дослідження закономірностей становлення, розвитку та трансформації інституту слідчого судді, виявлення взаємозв'язків між організаційними формами здійснення судового контролю та сучасними тенденціями реформування кримінальної юстиції в умовах європейської інтеграції України); історико-правовий метод (під час дослідження еволюції правових засад формування інституту судового контролю та становлення організаційних моделей діяльності слідчого судді в національній системі); догматичний метод (для аналізу нормативно-правового регулювання діяльності слідчого судді, з'ясування змісту кримінально-процесуальних норм, які визначають його

правовий статус, компетенцію, повноваження та процесуальні гарантії здійснення судового контролю); системно-структурний метод (для дослідження місця слідчого судді в системі суб'єктів кримінального провадження, визначення внутрішньої структури його повноважень, встановлення взаємозв'язків між окремими елементами механізму судового контролю та організаційного забезпечення його діяльності); компаративістський метод (для дослідження європейських моделей судового контролю, аналізу діяльності суддів досудового розслідування у державах-членах Європейського Союзу, а також визначення шляхів імплементації відповідного досвіду у національне кримінальне процесуальне законодавство); метод правового моделювання (для розроблення перспективних напрямів удосконалення організації діяльності слідчого судді, формування пропозицій щодо реформування механізмів судового контролю, професійної підготовки суддів та цифрової модернізації кримінального судочинства); метод функціонального аналізу (для дослідження практичної реалізації повноважень слідчого судді, оцінювання ефективності виконання ним контрольної функції та встановлення впливу організаційних чинників на результативність судового контролю під час досудового розслідування); метод узагальнення судової практики (для дослідження рішень слідчих суддів, практики Верховного Суду та практики Європейського суду з прав людини щодо здійснення судового контролю на стадії досудового розслідування, а також для виявлення проблем правозастосування та шляхів їх вирішення); соціально-правовий метод (для оцінки впливу організаційних механізмів діяльності слідчого судді на забезпечення прав людини, доступ до правосуддя та ефективність кримінального провадження загалом); прогностичний метод (для визначення перспектив розвитку інституту слідчого судді в умовах європейської інтеграції України, обгрунтування напрямів модернізації організаційних механізмів судового контролю та прогнозування результатів впровадження запропонованих змін).

Структура роботи є логічно побудованою. Сформульовані мета та завдання дослідження відображають ключові аспекти досліджуваної проблематики, характеризуються глибиною і послідовністю викладу матеріалу.

Дисертація складається з анотації, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

Перший розділ "Теоретико-правові засади формування інституту слідчого судді" присвячений еволюції правових засад формування інституту судового контролю; характеристиці правової природи та принципам діяльності слідчого судді у системі кримінальної юстиції; формулюванню європейських стандартів судового контролю на досудовій стадії кримінального провадження.

У другому розділі "Нормативно-правові та організаційні аспекти діяльності слідчого судді в Україні" досліджено правове регулювання статусу та меж компетенції слідчого судді при реалізації судово-контрольної функції, проаналізовано судову практику слідчого судді, виявлено проблеми реалізації та ефективності, обгрунтовано організаційно-правові засади забезпечення діяльності слідчого судді та їх вплив на ефективність кримінального провадження.

У третьому розділі "Перспективні напрями вдосконалення організації діяльності слідчого судді в умовах євроінтеграції України" запропоновано підходи щодо організації професійної підготовки та вдосконалення добору кадрів на посаду слідчого судді, обгрунтовано організаційно-правове забезпечення взаємодії слідчого судді з учасниками кримінального провадження, проаналізовано європейський досвід та перспективи впровадження в Україні, окреслено напрями оптимізації діяльності слідчого судді в умовах цифровізації кримінального судочинства.

В цілому слід зазначити, що дисертаційна робота добре структурована, розділи дисертації логічно взаємопов'язані і становлять цілісне наукове дослідження.

3. Наукова новизна результатів, одержаних особисто здобувачем та поданих на захист

Науковим доробком С. В. Кунцьо є нове обгрунтування сутності і особливостей організації діяльності слідчого судді в сучасних умовах та шляхів удосконалення функціонування відповідного інституту в контексті євроінтеграційних прагнень України. Найбільш значущими науковими здобутками дослідження є наступні:

– запропоновано концепцію цифрового забезпечення судового контролю слідчого судді, яка базується на поєднанні автоматизованого моніторингу процесуальних строків, електронного контролю виконання судових рішень, цифрового аудиту процесуальних дій та аналітичної обробки кримінально-процесуальних даних, що дозволяє забезпечити раннє виявлення процесуальних ризиків, попередження порушень розумних строків та формування превентивного механізму захисту прав учасників кримінального провадження в умовах цифрової трансформації правосуддя;

– обгрунтовано теоретико-прикладні засади спеціалізованого добору, професійної підготовки та підвищення кваліфікації слідчих суддів, що передбачають доповнення ч. 5 ст. 21 Закону України "Про судоустрій і статус суддів" вимогою щодо спеціалізованої підготовки та підтвердження професійних компетентностей кандидата на здійснення повноважень слідчого судді, а також ст. 90 цього Закону – положенням про обов'язкове спеціалізоване навчання таких суддів не рідше одного разу на два роки з питань судового контролю, практики ЄСПЛ та захисту прав людини;

– здійснено комплексну систематизацію та періодизацію процесу імплементації європейських стандартів судового контролю на досудовій стадії кримінального провадження в національне законодавство України, яка базується на інтегрованому поєднанні нормативно-правового та прецедентного компонентів (зокрема практики Європейського суду з прав людини), що дало змогу виокремити етапи становлення, інституціоналізації та функціональної

трансформації судового контролю, а також виявити їх внутрішню логіку та закономірності розвитку;

– запропоновано теоретико-прикладні засади організації діяльності слідчого судді шляхом обгрунтування уніфікованої процесуальної моделі судового контролю, що передбачає кодифікацію у КПК України загальних правил розгляду клопотань і скарг, визначення єдиних вимог до їх предмета, доказового обгрунтування, строків, порядку судового розгляду та мотивування ухвал слідчого судді, що сприятиме усуненню нормативних прогалин і колізій, підвищенню правової визначеності та забезпеченню єдності правозастосовної практики;

– обгрунтовано концептуальні положення щодо формування інтегрованого комплексу інституційних, адміністративних, кадрових та матеріально-технічних компонентів, взаємодія яких забезпечує процесуальну спроможність слідчого судді, ефективність судового контролю, дотримання розумних строків кримінального провадження та реалізацію прав і свобод його учасників;

– розроблено теоретико-прикладні підходи до оптимізації діяльності слідчого судді в умовах цифровізації кримінального судочинства шляхом обгрунтування доцільності створення повноцінного електронного кримінального провадження та єдиного цифрового досьє; впровадження автоматизованого моніторингу процесуальних строків і виконання судових рішень; розвиток дистанційного судового провадження та електронної взаємодії учасників процесу; використання технологій штучного інтелекту виключно як інформаційно-аналітичного інструменту підтримки суддівської діяльності без передачі йому функцій прийняття судових рішень;

– обгрунтовано теоретико-прикладні засади організаційно-правового забезпечення діяльності слідчого судді шляхом розроблення на основі досвіду Франції, Німеччини, Італії та інших країн моделі інституційного розмежування судово-контрольної та обвинувальної функцій, раніше комплексно не адаптованої до вітчизняної моделі досудового провадження, та визначення

напрямів її апробації в Україні для посилення процесуальної автономності слідчого судді, його неупередженості й гарантій судового захисту прав людини;

– запропоновано функціональну систематизацію принципів діяльності слідчого судді, зокрема інституційних, гарантійно-правозахисних, процесуально-регулятивних, контрольно-наглядових та епістемологічних, сукупність яких забезпечує баланс між ефективністю судового контролю, процесуальною автономією сторін і гарантуванням прав людини на досудовій стадії кримінального провадження;

– сформовано теоретико-правові засади нормативної трансформації повноважень слідчого судді шляхом обгрунтування напрямів удосконалення його судово-контрольної компетенції, зокрема розширення повноважень щодо перевірки законності, обгрунтованості та пропорційності процесуальних втручань у права особи, посилення правозахисної спрямованості судового контролю, деталізації процесуальних процедур його здійснення та приведення їх у відповідність до практики ЄСПЛ, що забезпечує функціональне утвердження слідчого судді як самостійного суб'єкта гарантування прав людини на стадії досудового розслідування.

4. Науково-прикладна значущість результатів дослідження

Обгрунтовані в дисертації теоретико-методичні підходи, положення та висновки збагачують практику науковим інструментарієм формування засад щодо організації діяльності слідчого судді в контексті євроінтеграції України.

Методико-прикладна значущість отриманих результатів полягає в можливості їх використання у:

– науково-дослідній сфері – для подальшого розвитку наукових положень щодо перспективних напрямів вдосконалення організації діяльності слідчого судді в контексті євроінтеграційних прагнень України, зокрема організації професійної підготовки та вдосконаленні добору кадрів на посаду слідчого судді, організаційно-правовому забезпеченню взаємодії слідчого судді з учасниками

кримінального провадження, пошуку шляхів оптимізації діяльності слідчого судді в умовах цифровізації кримінального судочинства;

– галузі правотворчої діяльності – у процесі розроблення пропозицій щодо приведення положень національного законодавства у відповідність із визнаними міжнародними правовими стандартами, а також при вдосконаленні чинних нормативно-правових актів різної юридичної сили, спрямованих на регулювання правових, організаційних та інституційних засад діяльності слідчого судді в Україні; при підготовці змін до Кримінального процесуального кодексу України, Закону України "Про судоустрій і статус суддів" та інших нормативних актів з метою удосконалення порядку реалізації повноважень слідчого судді, організаційно-правового забезпечення його діяльності, професійної підготовки та добору кандидатів на відповідні посади;

– організаційно-правовому забезпеченні здійснення правосуддя – для підвищення ефективності діяльності слідчих суддів, забезпечення єдності судової практики та вдосконалення механізмів здійснення судового контролю на стадії досудового розслідування;

– сфері міжнародного правового та інституційного співробітництва судових і правоохоронних установ – для розвитку механізмів взаємодії з міжнародними та європейськими інституціями у питаннях професійної підготовки суддів і працівників правоохоронних органів, а також напрацювання узгоджених підходів до здійснення судового контролю за дотриманням процесуальних гарантій на стадії досудового розслідування;

– взаємодії з інститутами громадянського суспільства – з метою формування практичних пропозицій щодо посилення суспільного контролю, відкритості та доступності інформації про здійснення судового захисту прав і свобод людини на досудовій стадії кримінального провадження;

– у сфері правничої освіти та підвищення кваліфікації – для формування й оновлення освітніх програм, методичного забезпечення професійної підготовки суддів, адвокатів і працівників судових установ, а також інтеграції відповідних наукових положень до змісту спеціалізованих навчальних дисциплін.

Результати дослідження впроваджені у роботі Шевченківського районного суду м. Львова (акт впровадження №01-09/54/2026 від 16.09.2026 р.), Золочівської районної державної адміністрації (акт впровадження №14н/т від 03.09.2026 р.), European institute of futher education (Словаччина) (довідка № 37 від 05.05.2026 р.), ЗВО «Львівський університет бізнесу та права» (акт впровадження №25 від 12.05.2026 р.), Науково-дослідного інституту Львівського університету бізнесу та права (довідка №52 від 28.05.2026 р.), що підтверджується відповідними актами впровадження та довідками, наданими у додатках до дисертації.

5. Повнота викладу наукових положень, висновків і рекомендацій в публікаціях, зарахованих за темою дисертації

За результатами дисертаційного дослідження опубліковано 9 одноосібних наукових праць, у тому числі 1 – в іноземному науковому періодичному виданні, 5 – у фахових виданнях України з юридичних наук та 3 – у збірниках тез доповідей на міжнародних науково-практичних конференціях. Зазначені наукові праці достатньо повно відображають основний зміст дослідження. Автореферат дисертації відповідає встановленим вимогам, його зміст в повній мірі висвітлює основні положення дисертаційної роботи.

Дисертація та автореферат написані грамотно, з дотриманням стилістичних та граматичних вимог. Наукові терміни, які вживаються у дослідженні, є загальновизнаними. Викладення завдань та результатів досліджень, положень наукової новизни, висновків і рекомендацій є доступним для сприйняття, логічним та добре структурованим. Висновки та рекомендації, опубліковані в наукових працях та авторефераті, за сутністю та змістовим наповненням характеризуються ідентичністю.

6. Відсутність академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації

Дисертація Кунцьо Сергія Володимировича на тему "Організація діяльності слідчого судді в контексті євроінтеграційних прагнень України" є

самостійним, логічним, цілісним, завершеним науковим дослідженням у межах поставлених завдань без ознак та фактів академічного плагіату, фабрикації чи фальсифікації.

Представлені в роботі наукові положення та результати є авторським розв'язанням наукового завдання, що виявляється в науковому обгрунтуванні сутності і особливостей організації діяльності слідчого судді в сучасних умовах та шляхів удосконалення функціонування відповідного інституту в контексті євроінтеграційних прагнень України.

7. Дискусійні положення і зауваження по змісту дисертаційної роботи

Відмічаючи позитивні сторони дисертаційної роботи Кунцьо Сергія Володимировича слід відмітити наявність деяких дискусійних положень, а саме:

1. Дослідження могло б набути більшої прикладної спрямованості за умови детальнішого аналізу практики Європейського суду з прав людини щодо критеріїв ефективності судового контролю за обмеженням права на свободу та особисту недоторканність, недоторканності житла і права власності. Зокрема, доцільно було б виразніше простежити взаємозв'язок між вимогами статей 5, 6 та 8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, з одного боку, та змістом і межами контрольних повноважень слідчого судді – з іншого. Це дало б змогу конкретизувати механізми практичного втілення європейських стандартів у національну модель судового контролю та чіткіше визначити критерії оцінювання ефективності діяльності слідчого судді.

2. Можна погодитись із висновком здобувача про негативний вплив надмірного процесуального навантаження на ефективність діяльності слідчого судді. Разом із тим, доцільно було б детальніше розкрити організаційно-правові механізми подолання цієї проблеми, зокрема шляхом оптимізації розподілу судового навантаження, удосконалення роботи апарату суду та впровадження цифрових інструментів. Це дало б змогу конкретизувати практичні рекомендації щодо забезпечення оперативності судового контролю без зниження якості правової оцінки матеріалів кримінального провадження.

3. Підрозділ 2.3 міг би бути доповнений чіткішим розмежуванням організаційних повноважень голови суду, керівника апарату суду та інших відповідальних суб'єктів. Зокрема, доцільно було б детальніше визначити їхню роль у забезпеченні дотримання процесуальних строків і належної організації судового контролю, наголосивши на неприпустимості втручання в процесуальну самостійність судді. Це посилило б організаційно-правову складову дослідження відповідно до предмета спеціальності 12.00.10 – судоустрій; прокуратура та адвокатура.

Разом з тим, вказані дискусійні положення не знижують загальної позитивної оцінки виконаного дослідження, його теоретичної та прикладної значущості.

8. Відповідність встановленим вимогам

Дисертаційна робота Кунцьо Сергія Володимировича «Організація діяльності слідчого судді в контексті євроінтеграційних прагнень України» складається з анотації, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. За своїм змістом, структурою та оформленням дисертація відповідає вимогам Постанови Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567 «Про затвердження Порядку присудження наукових ступенів», які ставляться до кандидатських дисертацій, паспорту спеціальності 12.00.10 – судоустрій; прокуратура та адвокатура. Зміст автореферату розкриває основні положення дисертації. Порівняння змісту автореферату і основних положень дисертації свідчить про їх ідентичність.

9. Загальний висновок

Наведені твердження дозволяють зробити висновок про те, що представлена до захисту робота є цілісною, логічною, завершеною науковою працею, в якій автор запропонував вирішення важливого науково-прикладного завдання – обгрунтування сутності і особливостей організації діяльності

слідчого судді в сучасних умовах та шляхів удосконалення функціонування відповідного інституту в контексті євроінтеграційних прагнень України.

Дисертація за своїм змістом, структурою, використаним науковим апаратом, актуальністю, оформленням, науковою новизною, теоретичним і практичним значенням відповідає вимогам Постанови Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567 «Про затвердження Порядку присудження наукових ступенів», а також паспорту спеціальності 12.00.10 – судоустрій; прокуратура та адвокатура. Основні наукові положення, отримані висновки, теоретичні і прикладні рекомендації характеризуються науковою новизною, мають високий рівень наукової апробації. Отримані результати достатньо відображені у публікаціях автора. Зміст і структура автореферату повністю відповідає основним положенням представленого дослідження.

Отже, дисертаційна робота на тему "Організація діяльності слідчого судді в контексті євроінтеграційних прагнень України" відповідає встановленим вимогам, а її автор, Кунцьо Сергій Володимирович, заслуговує на присудження йому наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.10 – судоустрій; прокуратура та адвокатура.

Офіційний опонент:
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри кримінального
права і кримінології
Львівського національного університету
імені Івана Франка **Леськів С. Р.**